एकाइ 11 • पृथ्वी र अन्तरिक्ष: चन्द्रमा र ग्रहण

कार्यपत्र

पूर्णाङ्क ३३

नाम ____________ कक्षा ______ रोल नं. ______ मिति ________ प्राप्ताङ्क _____ / ३३

1 मुख्य शब्द [4]

कोठामा दिइएका उपयुक्त शब्द छानी तलको अनुच्छेदका खाली ठाउँ भर्नुहोस्। कोठाका दुईओटा शब्द प्रयोग हुँदैनन्। प्रत्येक खाली ठाउँको 0.5 अङ्क छ।

अधिकमास	**कृष्ण पक्ष**	**कोरोना**	**क्षयमास**	**चन्द्रग्रहण**	**चन्द्रमाको कला**	**नक्षत्रमास**	**विरल छाया**
शुक्ल पक्ष	**सघन छाया**						

पृथ्वीबाट देखिने चन्द्रमाको उज्यालो भागको आकारमा हुने परिवर्तनलाई ____________ भनिन्छ। चन्द्रमाको उज्यालो भाग हरेक रात बढ्दै जाने औँसीदेखि पूर्णिमासम्मको पक्षलाई ____________ र पूर्णिमादेखि औँसीसम्मको पक्षलाई ____________ भनिन्छ। टाढाका तारासँग तुलना गरेर नाप्दा चन्द्रमालाई पृथ्वीको एक फन्को लगाउन लाग्ने समयलाई ____________ भनिन्छ। एउटै नाममा दोहोरिएको चन्द्र महिनालाई ____________ भनिन्छ। छायाको सबैभन्दा गाढा भागलाई ____________ र फिक्का भागलाई ____________ भनिन्छ। पृथ्वीको छाया चन्द्रमामा पर्दा ____________ लाग्छ।

2 बहुवैकल्पिक प्रश्न [5]

तलका प्रश्नको सही विकल्प छनोट गर्नुहोस्।

i. शुक्ल पक्षको पहिलो र अन्तिम दिन क्रमशः कुन हुन्? [1]

क. पूर्णिमा र औँसी
ख. प्रतिपदा र पूर्णिमा
ग. औँसी र पूर्णिमा
घ. अँध्यारो र उज्यालो

ii. शुक्ल पक्ष, नक्षत्रमास, कृष्ण पक्ष र चन्द्रमासको अवधि क्रमशः कुन ठिक छ? [1]

क. 15 दिन, 29.5 दिन, 15 दिन र 27⅓ दिन
ख. 27⅓ दिन, 29.5 दिन, 15 दिन र एक महिना
ग. 15 दिन, 27⅓ दिन, 15 दिन र 29.5 दिन
घ. 15 दिन, 30 दिन, 15 दिन र 29.5 दिन

iii. पृथ्वीबाट चन्द्रमाको पूरै भाग उज्यालो, आधा भाग उज्यालो र किनारा मात्र उज्यालो देखिने अवस्थालाई क्रमशः के भनिन्छ? [1]

क. पूर्णिमा, औँसी र क्रिसेन्ट
ख. क्रिसेन्ट, क्वाटर र औँसी
ग. पूर्णिमा, क्वाटर र औँसी
घ. पूर्णिमा, क्वाटर र क्रिसेन्ट

iv. चन्द्रग्रहणका लागि हुनुपर्ने क्रम कुन हो? [1]

क. पृथ्वी, सूर्य र चन्द्रमा
ख. चन्द्रमा, सूर्य र पृथ्वी
ग. सूर्य, चन्द्रमा र पृथ्वी
घ. सूर्य, पृथ्वी र चन्द्रमा

v. विरल छायाबाट कस्तो प्रकारको ग्रहण देखिन्छ? [1]

क. खग्रास
ख. वलय
ग. खण्डग्रास
घ. पूर्ण खग्रास

3 चित्रको नामाङ्कन [4]

चित्रमा चन्द्रमाले पृथ्वीको परिक्रमा गरेको देखाइएको छ। 1 देखि 8 सम्मका अङ्कले जनाएका ठाउँमा चन्द्रमाको कलाको नाम लेख्नुहोस्। प्रत्येकको 0.5 अङ्क छ।

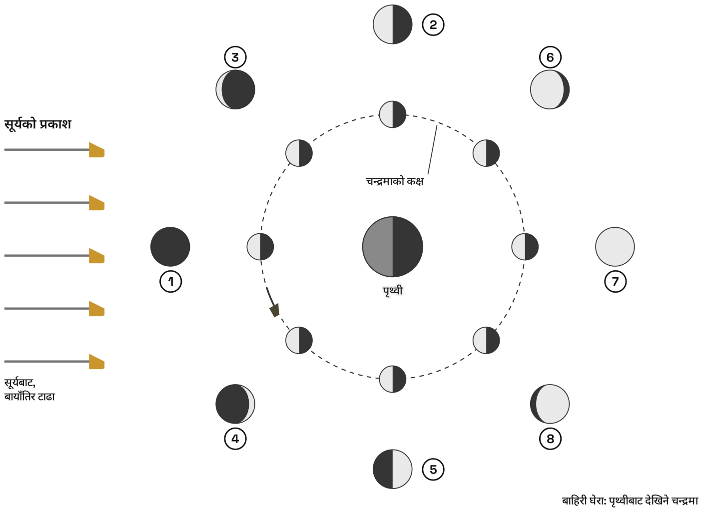

1. ______________________ 2. ______________________

3. ______________________ 4. ______________________

5. ______________________ 6. ______________________

7. ______________________ 8. ______________________

4 अति छोटो उत्तर [4]

तलका प्रश्नको अति छोटो उत्तर लेख्नुहोस्।

क. एउटा चन्द्रमास करिब कति दिनको हुन्छ? [1]

____

ख. सूर्यग्रहण कुन तिथिमा लाग्न सक्छ? [1]

____

ग. खग्रास चन्द्रग्रहणका बेला चन्द्रमा कस्तो देखिन्छ? [1]

____

घ. चन्द्रमाको आफ्नै प्रकाश छैन। तैपनि यो किन देखिन्छ? [1]

____

5 छोटो उत्तर [10]

तलका प्रश्नको छोटो उत्तर लेख्नुहोस्।

क. कृष्ण पक्ष र शुक्ल पक्षबिच कुनै दुई फरक लेख्नुहोस्। [2]

ख. सघन छाया र विरल छायाबिच कुनै दुई फरक लेख्नुहोस्। [2]

ग. कारण दिनुहोस्: चन्द्रग्रहण पूर्णिमामा मात्र लाग्छ। [2]

घ. कारण दिनुहोस्: सूर्यग्रहण औँसीमा मात्र लाग्छ। [2]

ङ. चन्द्र महिना भनेको के हो? यसको एउटा महत्त्व लेख्नुहोस्। [2]

6 लामो उत्तर [4]

तलको प्रश्नको लामो उत्तर लेख्नुहोस्।

परिक्रमा गर्ने क्रममा सूर्य र चन्द्रमाका बिचमा पृथ्वी आयो भने कुन ग्रहण लाग्छ? उक्त ग्रहणको नामाङ्कित चित्र कोरेर व्याख्या गर्नुहोस्।

7 सोच्नुहोस् [2]

सोचेर उत्तर लेख्नुहोस्।

खग्रास चन्द्रग्रहण खग्रास सूर्यग्रहणभन्दा धेरै लामो समयसम्म किन रहन्छ?

8 क्रियाकलाप: दुई भाग भएको छाया (क्रियाकलाप 11.6) (अङ्क नदिइने)

अँध्यारो कोठामा मैनबत्ती वा टर्च र सेतो पर्दाका बिचमा एउटा बल राख्नुहोस्। बलको छाया हेर्नुहोस्, त्यसपछि बललाई प्रकाशको नजिक र पर्दाको नजिक सार्नुहोस्।

बल कहाँ छ	छाया कस्तो देखिन्छ
बिचमा	
प्रकाशको नजिक	
पर्दाको नजिक	

के पूरै छाया एकनासको अँध्यारो छ? यसका दुई भागको नाम लेख्नुहोस्।